

**ANDERSEN MASALLARINA FARKLI BİR BAKIŞ
“ŞİDDET VE KORKU UNSURU”**

AN ALTERNATIVE PERSPECTIVE ON ANDERSEN'S
TALES “THE ELEMENT OF VIOLENCE AND FEAR”

Netice TOPRAK ¹, Erhan AKIN ²

27

ANDERSEN MASALLARINA FARKLI BİR BAKIŞ “ŞİDDET VE KORKU UNSURU”

AN ALTERNATIVE PERSPECTIVE ON ANDERSEN’S TALES “THE ELEMENT OF VIOLENCE AND FEAR”

Netice TOPRAK¹, Erhan AKIN²

Anahtar Kelimeler:

Çocuk Edebiyatı,
Andersen Masalları,
Şiddet ve Korku,
Çocuk Eğitimi.

Keywords:

Children’s Literature,
Andersen’s Tales,
Violence and Fear,
Child Education.

ÖZ

Masallar, olağanüstü karakter ve olaylardan oluşan bir edebi türdür. Olağanüstü olmanın yanında toplumun bakış açısını, düşüncelerini aynı zamanda gündelik yaşamları da barındırma yönüyle edebiyatta önemli bir yere sahiptir. Masallar yüzyıllardan beri gerek toplumun içinden çıkıp gerek çeviri yoluyla okura ulaşarak edebiyatımızda varlığını sürdürmektedir. Andersen’in masalları da Türk çocuk edebiyatına çeviri yoluyla girerek uzun yıllardır sıkça okunan masallar arasında yer bulmuştur. Bu araştırmanın amacı, Hans Christian Andersen’e ait 156 masal ve hikayesi içerisinden seçilen 20 masalında yer alan şiddet ve korku unsurlarını incelemektir. Nitel bir araştırma yönteminin benimsendiği araştırmanın veri kaynaklarını, Pinhan Yayıncılık’ta baskısı çıkan ve üç ciltten oluşan Andersen Masalları kitabı oluşturmaktadır. Kitaptan elde edilen veriler doküman analiziyle sunulmuştur. Yapılan analizler sonrası masallardaki şiddet ve korku unsurlarının dört kategori altında incelenmesi elverişli bulunmuştur. Sonrasında şiddet ve korku unsurları tablolarla belirtilip kitaptan örneklerle desteklenmiştir. Elde edilen bulgular doğrultusunda Andersen Masallarında yer alan bazı masalların çocuklar için uygun olmayan unsurlar taşıdığı ve bu masalların çocuklarda olumsuzluklara yol açabileceğinden uzman görüşü olmadan okutulmaması önerilmiştir.

ABSTRACT

Fairy tales are a literary genre consisting of extraordinary characters and events. In addition to being extraordinary, they hold an important place in literature by embodying not only the perspective and thoughts of society but also aspects of everyday life. Fairy tales have been sustaining their presence in our literature for centuries, either originating from society or reaching readers through translation. Andersen’s fairy tales, by means of translation, have taken a place among the frequently read tales for many years in Turkish children’s literature. The purpose of this research is to examine the elements of violence and fear in twenty tales selected from one hundred and fifty-six tales and stories by Hans Christian Andersen. The data of the research, in which a qualitative method was adopted, are the books called Andersen Tales, published by Pinhan Publishing consisting of three volumes. The data obtained from the books are presented through document analysis. The analysis revealed that it is appropriate to examine the elements of violence and fear in the fairy tales under four categories. Subsequently, the elements of violence and fear were depicted in tables and supported with examples from the book. In line with the findings obtained, it is suggested that some of the tales in Andersen’s tales contain elements that are not suitable for children and it is recommended that these tales not be read to children without expert opinion, as they may lead to negative consequences.

¹ Öğretmen, MEB, ntctprk56@gmail.com, ORCID: 0009-0007-0295-8844

² Prof.Dr., Siirt Üniversitesi- Eğitim Fakültesi (Türkçe Öğrt. Bölümü), erhanakin49@hotmail.com, ORCID: 0000-0003-2372-9331

GİRİŞ

Şiddet, sosyal yaşam içerisinde toplumun her kesiminde varlığını sürdüren ve farklı alanlarda karşımıza çıkan bir gerçektir. Hayatın her alanına bu denli yerleşen şiddetin ne olduğuna dair farklı tanımlar yapılmıştır. Türk Dil Kurumunun Güncel Türkçe Sözlüğünde “Bir hareketin, bir gücün derecesi, yeğinlik, sertlik. Karşı fikirde olanlara uygulanan kaba kuvvet.” olarak ifade edilmektedir (Akalin,2011, s. 2223). İstenmeyen bir davranış olan şiddet, çocukluk dönemi saldırganlığı, uzun vadede ciddi sosyal sorunlara sebep oluşturan bir sağlık sorunudur (Postema, 2006). Bu sorunun çocuklar üzerinde farklı etkileri vardır. Bazıları şiddetin caydırıcı etkisinden bahsederken bazıları da şiddetin saldırganlığa ve kullanıldığı ortamdan kaçmaya sebep olduğunu savunmaktadır. Okul gibi sosyal ortamlarda sözel, duygusal ve fiziksel gibi şiddet türleri görülmektedir. Bu tür şiddete uğrayan bireylerin eğitim yaşantıları sekteye uğrar. Şiddetin getirilerinden endişe duyan birey psikolojik olarak da etkilenir. Zamanla okula devam etme isteğini yitirir. Korku ise “Bir ruhsal sorun veya duygusal bozukluk olmaktan ziyade, kişinin bilinen veya bilinmeyen tehlikeler karşısında ortaya koyduğu doğal tepki.” olarak tanımlanabilir (Yörükoğlu, 2003). Bu durumun tehlikeden korunma içgüdüsünün bir yansıması olduğu sonucu çıkmaktadır.

Şiddet ve korku; mâruz kalan kişilerde, literatürde belirtilenlerden hareketle suçun fiziksel, sözel ve duygusal boyutuna göre değişiklik gösterebilir. Fiziksel şiddet; bir suç aletiyle olabileceği gibi itme, tokat atma, yumruklama, yaralama vb. fiillerle de gerçekleştirilebilir. Sözel şiddette ise hedef kişiyi tehdit etme, hakaret etme, eleştirme, her görme ön plandadır. Bir diğer şiddet türü de duygusal şiddettir. Yüzüstü bırakmak, dışlama, küçük düşürmek, ayırım yapmak belirgin duygusal şiddet göstergeleridir. Bunca şiddet unsurunun hayatın her alanında maruz kalındığı gibi hayatın içinden çıkan çeşitli edebi metinlerde de bulunmaktadır. Bunlardan bir tanesi de masallardır.

Uluslararası alanda geniş bir yelpazeye sahip olan masallar, kültürün önemli bir parçasıdır. Sözlü edebiyatın oluşturduğu kulaktan kulağa aktarılan, olağanüstülüklerle dolu metinler olarak bilinen masallar bütün dünyada türlü türlü araştırmalara konu olmuştur. Türkçe Sözlükte

“genellikle halkın yarattığı, hayale dayanan, sözlü gelenekte yaşayan, çoğunlukla insanlar, hayvanlar ile cadı, cin, dev, peri, vs. varlıkların başından geçen olağanüstü olayları anlatan edebi tür” (Akalin, 2011, s. 1630) şeklinde kaleme alınan masal terimi hakkında çeşitli tanımlalar yapılmıştır. Naki Tezel (1997), “Masal; olaylarının geçtiği yeri ve zamanı belirsiz olan, ejderha, cin, peri, dev, cüce vb. karakterleri barındıran belirli bir kesimi temsil etmeyen hikâye” biçiminde tanımlamıştır. Bir başka tanımlamada, “Düzyazı biçiminde söylenmiş, dinlik ve bütünlük inanışlardan ve törelerden bağımsız, bütünüyle olağan üstülükler barındıran, gerçekte ilgisiz ve anlattıklarına inandırma amacı taşımayan kısa bir yazı türü” olarak nitelendirilmiştir (Boratav, 1982; Güle, 2006; Geçgel, 2006).

Toplumu eğiten temel taşlardan biri olan masal; hoşça vakit geçirme, eğlendirmenin yanında çocukların hayal dünyasını geliştirme görevini de üstlenir. Bu yönüyle çocuk edebiyatının önemli bir parçası olmuştur. Çocuklar için yazılmış masalarda yaşadıkları ortamın yansımalarını bulurken anlatıcıyla özel bir bağ kurar. Masalın gizemli havası, macera dolu enteresan hadiseleri barındırması, sonunda iyilerin kazanıp kötülerin yenilgiye uğraması masalı çocuk okurlara ilginç kılmaktadır. Ayrıca masallar, içerdikleri fantastik öğeler ve kurmaca dünyalar aracılığıyla çocukları gerçek dünyayı anlamaya teşvik eder. Şimşek’e göre “Masallar taşıdıkları sembolik unsurlardan ayıklandığında ortaya gerçek hayat çıkar” (Şimşek, 2022, s. 79). Bu doğrultuda masallar çocuklara yaşadıkları gerçek dünyadaki durumları daha iyi anlamalarına yardımcı olmaktadır. Çocukların kendilerini kahramanlarla özdeşleştirmelerini aynı zamanda masalın içeriğiyle yaşamın benzerliklerini ve farklılıklarını keşfedip gerçeğe kurguyu ayırt etmesini sağlar. Bu şekilde masal kahramanlarının başından geçen olaylar çocuklara yaşamla ilgili dersler sunar. Bu da onların gerçek hayatta karşılaşabilecekleri durumlarla baş etme ve çözüm bulma konusunda birer rehber olabilir.

Masallar, genel itibariyle halk masalları ve sanatsal masalları olarak karşımıza çıkmaktadır. Halk masalları anonim olup kahramanların başından geçen kötü olayların

ve bunların üstesinden nasıl geldiği belli sınamalardan geçerek anlatılmaktadır. Bu sınamalardan iyiler kazanır, kötüler de sonsuza kadar cezalandırılır. Bu türün en önemli temsilcilerinden biri Grimm Kardeşler'dir. Sanatsal masallarda ise durum biraz farklıdır. Halk masallarına nazaran dil daha karmaşık ve masallarda edebi bir dil kullanılır. Kahramanlar yalnızca iyi veya kötü olarak gruplandırılmaz, bu kahramanlarla birlikte değişebilen kahramanlar da görülmektedir. Halk masalları gibi içinde fantastik öğeler bulundurulur ve olağanüstü, büyüü nesnelere, motiflere de yer verir. Halk masallarında olduğu gibi "bir varmış bir yokmuş", "sonsuza kadar mutlu yaşadılar" gibi kalıp cümleler ve her zaman mutlu son yoktur (Akyıldız Ercan, 2020). Özellikle romantik dönemde daha çok gelişme gösteren bu masal kategorisinde Oscar Wilde, E.T.A Hoffmann, Hans Christian Andersen gibi önemli yazarlar eserler yazmıştır.

Masalarda şiddet veya korku, işlenen ana konuyla doğrudan veya dolaylı olarak bir motif olarak değinilmektedir. Masal ve öykü kitaplarındaki korku ve şiddet içeriklerinin eylem şekilleri çok değişik varlıklar tarafından sergilenmektedir. Bunlar; olağanüstü varlıklar, hayvanlar ve insanlardır (Şen, 2002). Bunlar çocukların hayal dünyalarında probleme sebep olabileceği gibi kişilik gelişimine de etkisi olabilir. Şahin (2011), masalların eğitsel süreçteki en önemli görevinin, çocuklara olumlu kahraman örnekleri göstererek çocukların zihin alemini geliştirmek ve yaşamları sürecinde karşılaşılabilecekleri problemlerle baş edebilme metotları gösterdiğini belirtir. Bundan hareketle masalarda şiddetin olumsuz bir davranış olduğu, iyi karakterler üzerinden öğretici ve özgün bir şekilde sunulursa çocukların düşünmelerine teşvik eder ve ders çıkarmasına yardımcı olur.

Danimarka'da doğan, yoksulluk içinde yetişip dünyaya açılan Hans Christian Andersen; roman, seyahat güncesi, şiir, tiyatro gibi birçok türde eser yazmıştır. Yazdığı eserlerle başarılı olsa da asıl ünlenmesini masal ve hikayelerine borçludur. Masallarının ünlenmesindeki büyük pay döneminin pek çok sanatçısı gibi sanatsal masalları özgün anlatımıyla tercih etmesidir. Toplamda 156 adet olan masal ve hikayelerini ilkin 1835 yılında Çocuklar İçin Masal adı altında masal ve hikâyeden oluşan 156 tane metin yayımlar ve 1842'ye gelindiğinde kitap altı cilde

ulaşır. Bu eserin devamında yine bir seriden oluşan Yeni Masal isimli yeni bir seri kitabı yazar (Andersen, 2018). Andersen'in yazdığı masalarda sanatsal masallarının özellikleri görülmektedir. Gerçeküstü bir evreni büyüü sunması ve çocukların hayal güçlerinin gelişmesi yolunda kendine has bir dil yakalamıştır. Bu sayede sanatsal masalları denildiğinde akla gelen masalcılardan olmuştur.

Akla gelen bir yazar olmasının bir diğer sebebi de Andersen'in oyuncaklar ve objelerle alakalı eserlerinde dikkat çeken gerçeğe yakın tanımlamalar yapmasıdır. Oyuncakları, objeleri ve bunların bulunduğu mekânı özenli ve hassas bir şekilde bütün ayrıntılarıyla resmeder; böylelikle eşyaların canlanması olağan görünür. (Zipes, 2007). Bu detaylı ve titiz anlatımla oyuncaklar, nesnelere ve olayların işlendiği ortamlar etkileyici betimlemelerle hayat bulur ve okuyucunun gözünde canlanır. Bazı masalarında ise hayatın gerçeklerinin ve insan doğasının karmaşıklığından hareketle sembolik veya duygusal düzeyde de olsa şiddet ve korku unsurlarına da yer verir. Fakat bu masalarında şiddet unsurlarının temel amacı okuyucuya bir mesaj veya ders verme vardır.

Bu çalışmada çocukların kişilik gelişiminde önemli bir yere sahip olan masalarda korku ve şiddet unsurlarının ne derecede kullanıldığı üzerinde durulmuştur. Çalışmanın amacı, Hans Christian Andersen'e ait olan Andersen Masallarındaki korku ve şiddet unsurları doküman incelemesi aracılığıyla incelemektir. Ayrıca incelemede yer alan masalların çocuk eğitiminde uygun olup olmadığına dikkat çekerek alana katkı sağlamak hedeflenmiştir.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada, yöntem olarak doküman incelemesine başvurulmuştur. Nitel bir araştırma yöntemi olan doküman incelemesi, araştırılması amaçlayan olay veya olgulara ilişkin bilgileri kapsayan yazılı belgelerin incelenmesini içermektedir. (Yıldırım ve Şimşek, 2003). Araştırma süresince Andersen Masallarında yer alan şiddet ve korku unsurları ayrıntılı incelenmesi nedeniyle doküman incelemesine başvurulmuştur.

İncelenen Dokümanlar

Bu çalışmada örneklem olarak masal kitapları

belirlenmiştir. Masalların çalışıldığı alan yazıdaki çalışmalar incelenmiştir. Andersen masalları üzerine çok fazla çalışma yapılmadığı tespit edilmiştir. Bundan hareketle ünlü masal yazarı Hans Christian Andersen'in üç cilt olarak Türkçeye çevrilen "Andersen Masalları" isimli kitabının şiddet ve korku unsurları açısından analizi kararlaştırılmıştır. Araştırma kapsamında Andersen Masalları I (Andersen, 2019), Andersen Masalları II (Andersen, 2020) ve Andersen Masalları III (Andersen, 2018) kitaplarındaki bazı masallar üzerinde inceleme yapılmıştır. Bu çerçevede incelenen Andersen masal isimleri şu şekildedir:

Çakmak (10 sayfa)

Küçük Claus ile Büyük Clauss (15 sayfa)

Parmak Çocuk (14 sayfa)

Yoldaş (24 sayfa)

Papatya (6 sayfa)

Yabani Kuğular (22 sayfa)

Cennet Bahçesi (19 sayfa)

Metal Domuz (15 sayfa)

Çirkin Ördek (14 sayfa)

Karlar Kraliçesi (42 sayfa)

Kırmızı Pabuçlar (9 sayfa)

Bir Annenin Masalı (8 sayfa)

Zalim Hükümdar (4 sayfa)

Ekmeğe Basan Kız (11 sayfa)

Karaböcek (10 sayfa)

Ördek Çiftliğinde (7 sayfa)

Buzlar Kraliçesi (60 sayfa)

Vaftiz Babamın Resimli Kitabı (29 sayfa)

Dryade (30 sayfa)

Koca Deniz Yılanı (12 sayfa)

Verilerin Toplanması ve Analiz Süreci

Nitel araştırmalarda süreçlerinde sıklıkla başvurulan içerik analizi yöntemi bir metinde yer alan verileri tahlil etmek

amacıyla yapılan nesnel, sayısal ve sistematik bir analizdir (Wimmer ve Dominick, 2000). Çalışmanın başlangıcında masal kitaplarında yer alan şiddet ve korku öğelerinin tespiti için bir çizelge oluşturulup gruplandırılmıştır. Bu doğrultuda masalarda geçen fiziksel, sözel, duygusal şiddet ve korku olmak üzere 4 kategori belirlenmiştir. Araştırma verileri kapsamında Andersen Masalları kitabında bulunan 156 masal ve hikâye ayrıntılı bir şekilde okunmuştur. İçeriğinde şiddet veya korku unsurunu en çok barındıran 20 tanesi seçilerek incelenmiştir. Veriler derlendikten sonra analiz sonuçları bulgular bölümünde tablolar halinde sunulmuştur.

ARAŞTIRMA BULGULARI

Tablo 1. Fiziksel Şiddet Unsurları

Canını Acıtmak	Öldürmek	Dayak atmak	Diğer
Bir şey fırlatmak (5)	Kellesini vurmak (2)	Saldırmak (3)	Gülleri koparmak (2)
Parçalamak (2)	Hayvanı öldürmek/ yemek (7)	Kafasına vurmak	Sesini kaybetmek
Bıyığını çekmek	Kafasını koparmak/ uçurmak (2)	Dayak çekmek/ dövmek (7)	
Ateş etmek (2)	Birini öldürmek (2)	Sopa çekmek	
Susuz bırakmak	Asmak (3)	Tekme atmak (5)	
... ısırmak (3)	... kesmek	Dirsek atmak	
... kesmek (2)	Paramparça olmak	Tartaklamak	
		... sırtında	
İşkence etmek (6)	Ağacı öldürmek/ kökünden sökmek (4)	kırmak/ parçalamak/ vurmak (3)	
Kanadı kırılmak (2)			
Aç kalmak			
Sakat bırakmak			
Evirip çevirmek	Ölüyü çivilemek		
Ezmek (2)			
Gagalamak			
30	23	22	3

Tablo 1'de Andersen masallarında yer alan fiziksel şiddet unsurlarına yer verilmiştir. Tablo incelendiğinde masalarda ön planda olan fiziksel şiddetler; canını acıtmak, öldürmek, dayak atmak olarak çalışmada yer almaktadır.

Canını acıtma bölümünde; bir şey fırlatmak, parçalamak, bıyığını çekmek, ateş etmek, susuz bırakmak, ...ısırmak, ... kesmek, işkence etmek, aç bırakmak, sakat bırakmak, evirip çevirmek, ezmek gibi kodlar yer almaktadır.

Canını acıtma kodlarında yer alan şiddet unsurlarından en çok işkence etmek eylemi okuyucunun karşısına çıkmaktadır. Kötü bir kralın zulmünü anlatan Zalim Hükümdar masalında “Bazı fakir anneler çıplak bebekleriyle çatı katlarında saklanıyor ama askerler onları bulup türlü işkenceden geçiriyordu (2020, s. 348).”, “Yenilen kralları altın zincirlerle arabalarına bağlayıp sokak sokak dolaştırdı (2020, s. 349).” gibi birçok işkence örneğine yer verilmiştir. Küçük Claus ile Büyük Claus masalında “Oğlan keyfinden dört köşe olmuş, kırbacını şaklattıyordu (2019, s. 21).” ve Karaböcek masalında “Derken bir oğlan gelip beni bir direğe bağlayarak vahşi denize salıyor (2018, s. 26).”. Bu ifadelerinden hareketle can acıtma eyleminin yalnız bir kesim değil bir böcek veya at üzerinden de işkence okuyucuya işlenmiştir.

Canını acıtma kısmı göz önünde bulundurulduğunda en çok olan unsurlardan biri de bir şey fırlatmaktır. Küçük Claus ile Büyük Claus masalında “bunun üzerine hancı çok öfkeleni ve bardağı kadının yüzüne fırlattı (2019, s. 30).” ifadesiyle bardak fırlatma eylemi Düşmanın Vaftiz Babamın Resimli Kitabı masalında ise “Adamları topladı ve düşmanın sırtlarına ok yağdırdılar; korsanlar kaçmak istedi, küreklere asıldılar ama yağdırılan oklar hep ellerine isabet etti, böylece kaçacak zaman bulamadılar (2020, s. 289).” ok fırlatma olarak aktarılmıştır.

Parçalamak, ateş etmek, ...kesmek de canını acıtma kategorisinde görülen yakın frekanstaki şiddetlerdir. Buzlar Kraliçesi masalında “Kartal yuvasından uçarken iki el ateş edildi; açık kanatlarını havada iki- üç kez çırpın koca kuş yavaş yavaş aşağıya süzüldü (2020, s. 91).” ve sihirli pabuçlar giyip yaptığı kötü davranışlardan ötürü bu pabuçlara mahkûm olan Kırmızı Pabuçlar masalında kız suçunu anlatır ve cellat “ayaklarını-pabuçlarıyla birlikte-baltayla bir vuslata kesti (2019, s. 419).” ceza türlerine örnektir. Dryade masalında geçen “Aynı anda yaşlı ve koskoca bir meşe ağacını da köküne kadar darmadağın etti (2018, s. 327).” ifadesiyle darmadağın etme, parçalama anlamında kullanılmıştır.

Son olarak bıyık çekmek, aç kalmak, sakat bırakmak, evirip çevirmek, ezmek de dolaylı ya da doğrudan canını acıtma şiddet unsurlarındandır. Karaböcek masalı üzerinden “Karaböceğin bıyığını çekmek için de kuyruklarındaki ufak kısıp kısıp kullandılar (2018, s. 21).”, “böcek şimdi sıcak pantolon cebindeydi, kıvrır kıvrır kıvrındıkça oğlan onu biraz daha ezdi (2018, s. 25).”, “Birden karaböceğe dokunan bir el, onu bastıra bastıra evirip çevirdi (2018, s. 25).” çocukların zalimliği yazar tarafından okuyucuya hissettirilmiştir. Sakat bırakmak ve aç kalmak eylemi Papatya masalında “...kafese koyduktan sonra papatyayı aç ve susuz bırakıyorlardı (2019, s. 167).” şekliyle Ekmeğe Basan Kız masalında “...çünkü kanatları koparılmıştı, hepsi sakat kalmıştı (2020, s. 371).” alıntılarıyla kullanılmış. Ezmek eylemi ise Yabani Kuğular masalında “Ve bunu yaparken tacın çemberini kasten öyle bir bastırdı ki kızın canı yandı ama yüreğindeki çember bundan da dardı; akli fikri hep kardeşlerinde olduğu için acıya katlandı (2019, s. 189).” şekliyle ifadelendirilmiştir.

Öldürmek bölümünün alt kodlarını kellesini uçurmak, hayvanı öldürmek, kafasını koparmak, birini öldürmek, asmak, ...kesmek, ölüyü çivilemek, ağacı sökmek gibi farklı şekillerde masalarda işlenmiştir. Öldürme şiddet eylemine genel itibariyle bütün masalarda yer verilmiştir. Ördek Çiftliğinde masalının “sonunda yumurtladı, kesildi ve sofraya kondu (2018, s. 42).”, “...benim iki yavrumu yedi; siz kendinizi evinizdeymişsiniz gibi hissedin burada (2018, s. 43).”, “Ve küçük kuşun kafasını koparıverdi, kuş öldü (2018, s. 47).” kısımlarında ölüm vurgusu çokça yapılmıştır.

Buzlar Kraliçesi masalında “Rudy’nin amcasının paramparça olmuş başı görülüyordu (2018, s. 72).” ve Yoldaş masalında “trol geri dönmeye çalışırken kılıcını çektiği gibi bir vuruşta onun kafasını gövdesinden ayırırverdi (2019, s. 87).” gibi ifadelerle bu masallardaki önemli karakterlerin sonu ölüm olgusuyla okuyucuyu etkisi altında bırakır. Buna ilaveten Küçük Claus ve Büyük Claus masalında “Hemen yatağa yavaş yavaş baltasını ölü kadına sapladı (2019, s. 29).” ile Yoldaş masalında “İşte kötü niyetli iki kişi tabutun başına geçti ve gömülmeden önce burada konulmuş ölüyü dışarıya, kapı önüne atmaya kalkıştı (2019, s. 70).” alıntılarıyla ölümün aleladeliği okuyucuya aktarılmıştır.

Dayak atma bölümünde; saldırmak, kafasına vurmak, dayak çekmek, sopa çekmek, tekme atmak, dirsek atmak, tartaklamak, ...sırtında kırmak gibi şiddet unsurları yer almaktadır. Dayak çekmek ve tekme atmak frekansları en yüksek alt kodlardır.

Bir Âdem ile Havva yorumu olan Cennet Bahçesi masalında “Aşağı sokakta memurlara dayak atılıyordu; bambu kamışlar sırtlarında parçalanıyordu (2019, s. 203).” ifadesiyle dayak atma şiddet türüne değinilmiştir. Metal Domuz masalında “Daha fazla laf bulamadı, oğlanı bir kenara çekerek ona bir tekme attı ve evden kovdu (2019, s. 241).” ve Çirkin Örnek masalında “Öbür ördekler de tavuklar da hep nu gagaladı; hayvanlara yem veren kız da onu tekmeledi (2019, s. 315).” gibi örneklerle tekmelemeye sıkça yer verilmiştir.

Son olarak belirlenen bölümlerde olmayıp masallarda fiziksel şiddet unsurları olarak kabul edebileceğimiz gülleri koparmak ve sesini kaybetmek diğer başlığı altında çalışmada yer almıştır. Örneğin Ekmeğe Basan Kız masalında “Yıkık bir duvardaki karanlık bir deliğe saklandı, orada büzülüp oturdu, tüm vücudu titriyordu; sesi çıkmaz oldu çünkü sesini kaybetmişti (2020, s. 375).” ve Karlar Kraliçesi masalında “Ve böyle dedikten sonra tahta kasaya bir tekme atarak içindeki iki gülü kopardı (2018, s. 341).” bu alt kodların şiddet unsuru olduklarını belirtmektedir.

Tablo 2. Sözel Şiddet Unsurları

Bağırarak	Tehdit Etmek	Hakaret Etmek	Kaba söz/Küfür
... bağırarak	Dövmekle ... (2)	Hakaret etmek	Bacaksız
Lanet okumak (7)	Canını acıtmakla (3)	Çirkin (26)	Kocakarı
	Öldürmekle (2)	İğrenç (2)	Cadaloz
	Kesmekle ... (2)	Dalga geçmek (3)	Allahsız
	Çiçekleri koparmakla...	Kaba	Namussuz
	Yakıp yıkmakla... (3)	Alay etmek / aşağılanmak (8)	Kapa çeneni
	Savaşa girmekle...	Zalim	Küfretmek (2)
	Caza vermekle...	Kibirli	
	Kafayı ezmekle...	Şişko (2)	
	Parçalamakla	Aptal (2)	
		Yalancı	
		Geri zekâlı (3)	
		Zavallı (8)	
8	17	59	8

Tablo 2’de Andersen masallarında yer alan sözel şiddet unsurlarına yer verilmiştir. Tablo incelendiğinde masallarda ön planda olan sözel cezalar bağırarak, tehdit etmek, hakaret etmek ve kaba söz olarak çalışmada yer almaktadır.

Frekanslar göz önünde bulundurulduğunda masallarda en dikkat çeken şiddet unsuru hakaret etmek olmuştur. Çirkin, iğrenç, kaba, zalim, kibirli, şişko, aptal, geri zekâlı, zavallı gibi hakaret içeren sıfatlar ve alay etmek, dalga geçmek gibi hakaret eylemleri masallarda yer bulmuştur. Neredeyse bütün masallarda geçen hakaret eylemi, bütün karakterler arasındaki diyaloglarda geçmiş, adeta okuyucuya bu durum normalleştirilmiştir.

Hakaret etmenin alt kodlarından olan çirkin sıfatı frekansı en yüksek olup Çirkin Ördek masalının da ana problemi olmuştur. Masalda neredeyse bütün karakterlerin “En son çıkan çirkin ördek daha büyükleri tarafından, hatta tavuklar tarafından hep gagalandı (2019, s. 314), Zavallı çirkin ördek herkes tarafından herkes tarafından alaya alındı (2019, s. 315), Öyle çirkinsin ki! (2019, s. 316).” ördeğin dış görünüşüne yönelik hakaretleri dile getirilmiştir.

Hakaret etme bölümünün en çok kullanılan kodlarından biri de alay etme/aşağılamadır. Okuyucunun karşısında çıkar. Ekmeğe Basan Kız masalında “Gerçekten de herkes ona bakıyordu; alay ettikleri gözlerinden okunuyordu (2020, s. 370).” ve Yoldaş masalında “İğrenç adamlar, Johannes’in verdiği parayı alıp onun enayiliğine kahkahalarla güldükten sonra çekip gittiler (2019, s. 71).” sözel olarak ifade edilmese de dolaylı yoldan alay etme şiddet eylemi işlenmiştir. Zalim Hükümdar masalında “Onlar da hükümdarla alay ettiler (2020, s. 351).” ve Yabancı Kuğular masalında ise “Dışarıdaki sokak çocukları şarkı söyleyerek onunla alay ettiler (2019, s. 192), Halk ise onunla alay ediyordu (2019, s. 194).” alay etme durumu aleni bir şekilde söylenmiştir.

Masallarda karşılaşılan bir diğer hakaret eylemi de “zavallı” ifadesidir. Dryade masalının birçok yerinde bir ağaç perisi olan Dryade’nin yaşadığı hazin durumu aktarmak için zavallı sıfatına başvurulmuştur. Bu duruma “Zavallı Dryade! Bu senin sonun olacak (2018, s. 331), Zavallı Dryade! Bir çiy damlası (2018, s. 350).” örnek verilebilir. Bunların dışında masallarda yer yer şişko, aptal, kaba, iğrenç gibi hakaret bildiren ifadeler kullanılmıştır.

Tehdit etmek bölümünde; dövmek, canını acıtmak, öldürmek, kesmek, yakıp yıkmak, çiçekleri koparmak, savaşa girmek, ceza vermek, kafayı ezmek, parçalamak gibi alt kodlar yer almaktadır. Masallarda iyi veya kötü bir gayeyi gerçekleştirmek amacıyla başvuru ceza unsuru olan tehdit ifadesi türlü şekillerle verilmiştir. Çocuğu ölmek üzere olan bir annenin Azrail ile olan diyaloglarını anlatan Bir Annenin Masalı adlı masalda çocuğunu almak uğruna Azrail'i "Buradaki bütün çiçeklerini yolarım (2020, s. 34-35)!" ile tehdit eder. Metal Domuz masalında tehdit unsuru "Kes sesini yoksa kafanı parçalarım, diyen kadın elinde tuttuğu çanağı çocuğun başına fırlattı (2019, s. 234)." diye okuyucuya aktarılırken Karlar Kraliçesi masalında Çapulcu Kız'ın her fırsatta başvurduğu tehditler "Seni kesmezler; san çok kızarsam ben keserim (2019, s. 363), Kes sesini yoksa bu bıçakla karnını deşerim (2019, s. 365)." şeklinde örneklendirilebilir.

Sözel şiddet unsurlarının son bölümlerinde bağırarak ve kaba sözler yer almaktadır. Bu bölümlerin alt kodları masallarda çokça değinilmeyip genellikle birer frekanstan oluşmaktadır. Kaba sözler; masallarda bacaksız, kocakarı, cadaloz, Allahsız, namussuz, kapa çeneni ve küfretmek olarak geçerken bağırarak; ... bağırma ve lanet okuma şeklinde geçmektedir. Lanet okumak Vaftiz Babamın Resimli Kitabı masalında çokça geçip "Sizlere lanet olsun (2018, s. 285), Kendinden utan, lanet olasıca (2018, s. 294), Lanet olsun sana Christjern (2018, s. 294)!" ifadeleri yer yer okuyucuya işlenmiştir.

Tablo 3. Duygusal Şiddet Unsurları

Özgürlüğünü almak	Duygularıyla oynamak	Kandırmak
Hapse/zindana attırmak (3)	Onu istememek (2)	Cennete gitmekle
Alıkoymak (3)	Evden kovmak	kandırmak
Şarkı söylemeye zorlamak	Kalbini kırmak	Zengin olmakla
Evlenmeye zorlamak (2)	Acı çekmek	kandırmak (2)
Kafeste esir tutmak (2)		Ölüyle kandırmak
Özgürlüğünü kaybetmek		Kötü şeyler
/ köleşmek (2)		olacağına dair
		kandırmak (3)
... çalmak		
Yakalamak (2)		
İşgal etmek		
17	5	7

Tablo 3'te Andersen masallarında yer alan duygusal şiddet unsurlarına yer verilmiştir. Tablo incelendiğinde masallarda ön planda olan duygusal şiddetler; özgürlüğünü almak, duygularıyla oynamak, kandırmak olarak çalışmada yer almaktadır.

Özgürlüğünü alma bölümünde; hapse attırmak, alıkoymak, kafeste esir tutmak, özgürlüğünü kaybetmek, yakalamak işgal etmek gibi benzer frekanslara sahip kodlar yer almaktadır. Masallarda özgürlüğünü kaybetme okurun karşısına en fazla "... hapse attırdılar", "... özgürlüğünü kaybetmiş" gibi genel ifadeler geçmektedir. Bu ifadeler Çakmak masalında "Ertesi sabah kral ile kraliçe kızlarının kaldığı evi buldular ve askeri tutuklayarak hapse attırdılar. Asker şimdi deliğe tıklıyordu (2019, s. 18)." ifadesiyle verilen deliğe tıklama eylemi Papatya masalında ise "Zavallı kuşun keyfi hiç de yerinde değildi, çünkü kafeste esir tutuluyordu (2019, s. 164), Ama zavallı kuş, özgürlüğünü kaybetmiş olduğu için kanatlarıyla parmaklıklara vurup duruyordu (2019, s. 165)." esir tutma ve özgürlüğünü kaybetme olarak iletilmiştir.

Duygularıyla oynamak bölümünde; onu istememek, evden kovmak, kalbini kırmak ve acı çekmek alt kodlarıyla çalışmada yer almaktadır. Parmak Çocuk masalında "Ama diğerleri minik kızın çirkin olduğunu söyleyince buna o da inandı ve minik kızı artık istemedi (2019, s. 52)" ve Metal Domuz masalında "Daha fazla laf bulamadı, bir kenara çekerek ona bir tekme attı ve evden kovdu (2019, s. 241)." şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Masal boyunca her türlü şiddeti yaşayan Çirkin Ördek masalında ise "Böylece yavru ördek köşeye çekildi; kalbi kırıldı (2019, s. 318)." ifadesiyle de duygusal şiddete de maruz kalmıştır.

Kandırmak bölümünde; cennete gitmekle, zengin olmakla, ölüyle ve kötü bir şey olacağına dair kandırma olarak karşımıza çıkmaktadır. Kandırma kodlarında yer alan şiddet unsurlarından en çok kötü bir şey olacağına dair kandırma eylemi Dryade masalında geçmektedir. Bu masalda "Sakın Paris'e gitme! Oraya gidersen mahvolursun (2018, s. 325), Zavallı Dryade! İçinde yaşadığın ağaç senin için bir zindan olacak (2018, s. 331)." kötü bir şey olacağına dair dolaylı yollara başvurarak kandırmaya örnek gösterilebilir.

Para hırsının ve absürt olayların konu alındığı Küçük Claus ile Büyük Claus masalında da farklı kodlardaki kandırma

eylemi yer almaktadır. Küçük Claus'un bir anda zengin olup bunun sebebi olarak da ölen atının derisini satmasını gösterince Büyük Claus da "İyi para ödemişler doğrusu deyip eline bir balta alarak dört beygirinin de kafasını kopar(ır) (2019, s. 28)." pazara gidip derileri satamayınca kandırıldığını anlar. Masalın ilerleyen bölümlerinde Küçük Claus "Aç şu çuvalı, benim yerime içine sen gir, seni hemen cennete alırlar (2019, s. 33)." diyerek kendini kurtarmak adına yaşlı bir adamı cennete gitme vaadiyle kandırıp çuvala girmesini sağlar.

Tablo 4. Korku Unsurları

Esrarengiz olaylar	Olağanüstü varlıklar	Ürkütücü sesler	Sihir
Ağaçları uçurmak	<i>Trolün kellesini görünce korkmak</i>	Çığlık sesleri	Sihirle küçültmekle korkutmak
Rüzgârın gemileri sıkıştırması	Meleklerin gazabına uğramak	Gök gürlemesi	Saçımı taradıkça bir şeyleri unutmak
Fırtına çıkararak hayvanları korkutması	Azrail'in gelip çocuğunu alması	İnsan sesine benzemeyen gülüşme, kıkırdama ve böğürme sesleri	Pabuçların ayağına yapışması
Cennetin yıkılması	Hayaletler görmek	duyma	Prensleri kuğuya dönüştürmek
Cennetin ufacık bir yıldız olması	Mezar kazıp ölü yiyen cadılar		
Kesilen ayakların dans etmeye devam etmesi			
Tanrının gemiyi yerle bir etmesi			
Anlatılamayacak tuhaf şeyler görmek			
8	5	4	4

Tablo 4'te Andersen masallarında yer alan korku unsurlarına yer verilmiştir. Tablo incelendiğinde masalarda ön planda olan korku unsurları; esrarengiz olaylar, olağanüstü olaylar, ürkütücü sesler ve sihir olarak çalışmada yer almaktadır. Tablodaki alt kodlardan hareketle masalarda kendini tekrar eden frekanslardan ziyade her masalda kendine has bir korku unsuru göze çarpmaktadır. Bu durum masaları daha çarpıcı kılmıştır.

Esrarengiz bölümünde genel itibariyle hem doğa olaylarına yönelik hem de ilahi sebeplere dayalı kodlar yer almaktadır. Kırmızı Pabuçlar masasında başkarakterin dünyevi zevklere aldanıp kiliseye uygun olmayan bir kılıkta gelmesiyle

meleklerin gazabına uğrar ve "Kız işlediği suçu anlattı; bunun üzerine cellat onun ayaklarını-pabuçlarıyla birlikte-baltayla bir vuruşta kesti. Ama o pabuçlar kesilen ayakla birlikte tarlaları aşarak ormanın derinliklerine vardı (2019, s. 419)." olayının meydana gelmesi kızda büyük korkuya sebep olur.

Ayrıca Cennet Bahçesi masasında bütün uyarılara rağmen prensin yasağı çiğneyince "Her yer yıkılıp harabeye döndü. O güzel peri ve o çiçek cenneti çöküverdi, öyle derine gömüldü ki prens hepsinin kapkaranlık bir gecede kaybolduğunu gördü. Cennet artık çok uzaklarda ışıldayan ufacık bir yıldızdan ibaretti (2019, s. 213)." durumu da korkuya sebep olan esrarengiz bir olaydır. Aynı masalda "Öyle bir üfürdüm ki ... Eh, bir görseydiniz, çığlık atanlar mı, bağırınlar mı istersiniz! Ölü fokları, sandıkları ve gemi halatlarını, hepsini attılar. Ben bu kez üzerlerine tipi yağdırdım; gemileri işlemez oldu ve güneye doğru sürüklendi. Bir daha asla Ayı Adası'na gelmezler (2019, s. 200)." esrarengiz olaylara doğanın gücünü katarak masalın dinamikliğini korumuştur.

Olağanüstü varlıklar bölümünde; *trol, melek, Azrail, hayalet, cadı gibi korkuya sebep olan varlıklar alt kod olarak yer almaktadır. Yoldaş masasında "Ben şimdi ne düşündüm, diye sordu Johannes'e. Ardından oğlanın elindeki ağzı açılıp da trolün kellesi görününce dehşete kapıldı. Herkesin tüyleri diken diken oldu. Prenses sanki taş kesilmişti, tek bir sözcük bile çıkmadı ağzından (2019, s. 87)." ve Bir Annenin Masalı masasında "Azrail senin odana girmişti, çocuğunu alıp alelacele gitti; rüzgârdan da hızlıdır kendisi! Aldığı bir şeyi hiçbir zaman geri getirmez o (2020, s. 30-31)!" alıntılarında korkunun etkisi anlatılmaktadır. Kırmızı Pabuçlar masasında meleklerin gazabına uğrayan Karen'in durumu "dans et bakalım, dedi Azrail. Ayak derilerin aşınıp kemikleri iskelete dönene dek! Dans ederek kapı kapı dolaşacaksın; kendini beğenmiş çocukların kaldığı evlerin kapısını çalacaksın ki seni görünce korksunlar! Dans et bakalım, hadi dans et! Acı bana, diye seslendi Karen ama Azrail'in ne karşılık verdiğini duymadı (2019, s. 418)." ifadesiyle dile getirilir. Yabani Kuğular masasında ise başkarakter ısrırgan toplarken şahit olduklarını "Mezar taşına oturmuş bir sürü çirkin cadı gördü; hepsi banyo yapmak istercesine üzerlerindeki yırtık pırtık giysileri attıktan sonra ince ve*

uzun parmaklarıyla yeni mezarların toprağını kazarak çıkardıkları cesetleri yemeye başladılar (2019, s. 190).” şeklinde tasvir eder ve korka korka ot toplamaya devam eder.

Ürkütücü sesler bölümünde; çığlık sesleri, yüksek sesle haykırma, gök gürlemesi, gülüşme, kıkırdama ve böğürme sesleri alt kodları çalışmada yer almaktadır. Ürkütücü sesler Dryade masalında doğrudan korku ibaresi geçmese de “Bir inilti işitildi; çok acı bir iniltiydi bu. Günah çıkarma taburesinden mi yoksa Dryade’nin göğsünden mi gelmişti? (2018, s. 340)” ifadesinde geçen seslerin başkarakterin korkmasına sebep olduğu izlenimi vermektedir. Son olarak Buzlar Kraliçesi masalında “Bir ara kulak kabartınca bu böğürtüleri duyar gibi oldu. Evet, korkunç seslerdi bunlar; adamlar da duydu ve konuşmayı kestiler ve Rudy’ye uyumamasını söylediler (2018, s. 68).” şeklinde ifade edilmiş.

Masallarda bunların da dışında dikkat çeken bir diğer korku unsuru ise sihirdir. Masallarda tehdit olarak kullanılan sihir, tehdit edilende korkunun ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Cennet Bahçesi masalında “O benim misafirim, dedi kocakarı. İşine gelmezse seni çuvala sokarım haa, ona göre! Bu laf baya etkili oldu. Poyraz nereden geldiğini anlattı (2019, s. 199).” örneğinden görülebileceği üzere anne oğullarını sürekli sihirli çuvala koymakla korkutur. Karlar Kraliçesi’nde ise “Ve kadın onun saçlarını taradıkça Gerda üvey kardeşi Kay’ı unuttu. Çünkü bu yaşlı kadın büyüden anlıyordu (2019, s. 348).” büyüün etkisi vurgulanmıştır.

SONUÇ

Andersen Masalları derlemesinde yer alan masalarda şiddet ve korku unsurlarını inceleyip ne derecede kullanıldığını görünür kılmayı amaçlayan bu çalışmada; şiddetin fiziksel, sözel ve duygusal boyutu ve bunların yarattığı korku unsuru üzerinde durulmuştur. Masalarda yer alan şiddetin ne derecede kullanıldığı 20 masal üzerinden belirlenip tablolaştırılarak tespit edilmiştir.

Çalışma genelinde göze çarpan ilk husus sözel şiddet unsurlarından hakaret etmektir. Çalışmanın genelinde en yüksek frekansa sahip olan şiddet unsuru olan hakaret etmenin empatiye başvurmaksızın yaralamak

amaçlı “çirkin” alt koduna sürekli başvurulmuştur. Bu insicamda masaldaki kahramanlar sık sık sözel şiddete maruz kalmıştır. Ayrıca masal içeriklerinde türlü türlü tehdit yöntemlerinin yanında onur kırıcı kaba sözlere de yer verilerek bazı masalların çocuklara uygunluğunun sorgulanmasına sebebiyet vermektedir. Öztürk ve Giren’in (2016) araştırmasının verileri incelendiğinde çalışma kapsamında bulunan hikayelerde şiddet ve korku öğelerinin oranlarının benzer olduğu gözlemlenirken mevcut çalışmada şiddet unsurlarının korku unsurlarından çok daha fazla olduğu belirlenmiştir.

Fiziksel şiddet unsurlarında; can acıtma, dayak atma ve öldürmeye dayanan bölümler tespit edilmiştir. İncelenen masalarda fiziksel şiddet diğer türlere nazaran daha ön plandadır. Bunun nedeni olarak karakterlerin güç odaklı saldırganlığa gerek duyması şeklinde yorumlayabiliriz. Fiziksel şiddetin birçok çeşidinin gözlemlendiği masalarda, yoğun olarak insanın insana olacağı şeklinde şiddet gerçekleşmiştir. Bunun dışında insanın hayvana, bitkiye; olağanüstü varlıkların insana, bitkiye, hayvana ve az da olsa hayvanın hayvana yaptığı fiziksel şiddet okuyucuya aktarılmıştır. “Küçük çocuklar istenmeyen ve belki de tehlikeli olabilen bir davranışın sonuçlarını çoğu zaman anlayamazlar ve hayatı deneme yanılma yoluyla öğrenirler” (Gander ve Gardiner 2015; Ercan 1975). Bulgular bölümünde de dile getirilen bu tarz şiddet olayları, çocukları etkileyecek ve bu durumu sosyal hayatlarında da uygulayarak olumsuz sonuçlara neden olabilecektir. Ayrıca Sezer’in (2012) yayınlamış olduğu kitapta masallardaki olumsuzluklarla ilgili farklı görüş savunmuştur. Sezer’e göre; masalarda kötü örnekler yer vermek çocukların bilişsel gelişimini ve günlük hayatta karşılaşılabileceği sorunlarda ne yapması gerektiğini öğrenmesi açısından bir fırsattır. Çocukların eleştirel perspektifini geliştirmek için klasik masaları sohbet havasında vererek ruhsal sıkıntılar oluşturma görevinden sıyrılarak olağana dönüşeceğini belirtir. Bu doğrultuda karakterlerin gerçekleştirdiği şiddet eylemlerinin normalleştirmemesi ve okuyucuda yanlış pekiştirilmemesi adına masal sonlarında okuyucunun masalı eleştirme ve davranışları onaylamama hakkı verilmelidir.

Akkaya’nın (2014), Keloğlan masallarıyla ilgili gerçekleştirdiği bir çalışmada geçen bazı şiddet

unsurlarıyla mevcut çalışmanın verileri örtüşmektedir. Her iki çalışmada da bazı şiddet unsurlarının çocukların seviyesi için uygun olmadığı hatta yetişkinlerde bile etki altında bıraktığı görüşü hakimdir. Bu doğrultuda bahsi geçen masalların uzmanlar tarafından olumsuzluk teşkil eden ifadeler üzerine inceleme yapılmalıdır.

Duygusal şiddet unsurlarında dikkat çeken husus cezaların çoğunlukla özgürlüğünü almak şeklinde olmasıdır. Yazar, kimi zaman zindana attırarak kimi zaman bir kuşu kafeste tutarak kimi zaman kişiyi evlendirmeye zorlayarak kimi zaman da işgal etme yoluna başvurarak bu durumu masallarında kullanmıştır. İncelemeler neticesinde bu masallarda geçen duygusal şiddetin ölçütü ne kadar olursa olsun yüzeysel ifadelerle geçiştirilmiş ve çoğu zaman masallar mutlu sonla bitmemiş. Yazarın tarz sonlarla masalını bitirmesinin altında yatan asıl sebep sanatsal masal türünde örnekler vermesidir. Fakat masallardaki bu geçiştirmeler çocukların yaş düzeyi ve bazı sonların çocukların hayal dünyasına bırakılması olumsuz sonuçlara yol açabileceği sonucuna ulaşılmıştır.

Korku unsurları bölümünde; esrareniz olaylar, olağanüstü varlıklar, ürkütücü sesler ve sihir kategorileri oluşturularak alt kodlar belirlenmiştir. Metinlerde korku unsurları her ne kadar kategorilere ayrılmış olsa da birbiriyle ilişkili bir yapıda ve tespit edilen alt kodlar dolaylı veya doğrudan birbirinin nedeni, sonucu durumundadır. Esrareniz olaylarla ilgili korkularda dikkat edilen husus, gerçekleşen olayların doğayla ilişkili olmasıdır. Ağacların uçması, fırtınanın çıkması, cennetin yıkılması, Tanrının gemiyi yerle bir etmesi vb. durumlardan hareketle canlıların üzerinde doğanın büyük bir etkisi olduğunun ve doğanın yarattığı tuhaflıkların büyük korkulara sebebiyet verdiği masallarda yansıtılmaktadır. Olağanüstü varlıklarla ilgili bulgulardan hareketle Azrail, trol, hayalet, cadı gibi olağanüstü varlıklar masallarda korku aracı olarak kullanılmıştır. Ürkütücü sesler ve sihrin masalların kilit noktalarında kullanılması masalların büyüleyici yanını pekiştirmesiyle beraber bilinmeze yönelik endişe veya korku hissi yaratır. Ki elde edilen verilerden bu durum masallarda gözlemlenmiştir.

Bu çalışmada korku unsuru diğer şiddet unsurları kadar tespit edilememiştir. Yazar masallarda geçen korku

unsurlarını ayrıntılı tasvirler yaparak metne derinlik katmıştır. Fakat bazı masalların çocukların bilişsel gelişimine uygun olmadığını ortaya çıkarmıştır. Bu yüzden yetişkinlerin bu hususa dikkat etmesi gerekmektedir. Ayrıca MEB tarafından yapılan çalışmaya göre “Ebeveynlerin çocuklara ürkütücü unsurlar içeren kitapları okuyarak onlara korku duygusunu öğretmesi, çocukların sosyallik ve kendilerine inanma duygularını zedelemekte ve korkularını gün geçtikçe arttırmaktadır.” (MEB, 2014). Bu da mevcut çalışmayı destekler nitelikte olduğunu ortaya çıkarmıştır.

Çocuk edebiyatının önemli şahsiyetlerinden Hans Christian Andersen, masallarıyla kendini kanıtlamış bir yazardır. Masallarının dünya çapında çok biliniyor ve seviliyor olması, yazarın her masalının çocuklar için uygun içeriklere sahip olduğu anlamına gelmez. Bu doğrultuda her kitabını önermek ve çocuklara okutmak uygun değildir. Masalların uygunluğunu tespit etme adına öğretmen veya ebeveynler önceden ayrıntılı bir şekilde incelemelidir. Veyahut masalın büyükler ya da öğretmenler eşliğinde okunması uygun olur. Okuma sonrası sevilen karakter de olsa şiddete sebebiyet veren kişi veya durumlar üzerine çocuklarla konuşulmalı, davranışların yanlışlığı ve nasıl olması gerektiği dile getirilmelidir.

Sonuç olarak masallar sadece eğlenceli metinler değildir; çocukların ufkunu açar ve gerçek dünyayı anlamalarını sağlar. Çocukların karakter gelişimine ve hayatlarının her evresinde karşılaşacakları durumlarla başa çıkma yeteneklerine katkı sağlar. Bu yüzden okutulması gereken masal kitapları dönemin de koşulları göz önünde bulundurularak uzman görüşleriyle güncel duruma getirilmelidir.

KAYNAKLAR

- Akalın, H. Ş. (Ed.) (2011). *Türkçe sözlük*. TDK Yayınları
- Akkaya, N. (2014). *Keloğlan masallarında yer alan değerlerin incelenmesi*. Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, 312-324.
- Akyıldız Ercan, C. (2020). *Örnek Masal Çözümlemesi ile Halk ve Sanatsal Masal Arasındaki Farklılıklar*. Doğu Esintileri (12), 175-191.
- Andersen, H. C. (2018). *Andersen masalları cilt 11* (2. Baskı) (Çev. Günersel, S.). Pinhan Yayıncılık.
- Andersen, H. C. (2019). *Andersen masalları cilt I* (3. Baskı) (Çev. Günersel, S.). Pinhan Yayıncılık.
- Andersen, H. C. (2020). *Andersen masalları cilt II* (3. Baskı) (Çev. Günersel, S.). Pinhan Yayıncılık.
- Ercan, A. R. (1975). *Çocuklarımızı başarıya ulaştırmanın yolları*. Alkim Yayıncılık.
- Gander, M.J. & Gardiner, H.W. (2015). *Çocuk ve ergen gelişimi*. Çev: Ali Dönmez, Nilgün Çelen, Bekir Onur. İmge Kitapevi.
- Güle, H.& Geçgel, H. (2006). *Çocuk edebiyatı*. Kök Yayıncılık.
- Güzelküçük, Ş. ve Türkyılmaz, M. (2020). *Masal kitaplarında yer alan korku ve şiddet öğeleri*. Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 6(3), 859-878.).
- MEB (2014). *Uyumsuz çocuklar/Çocuk gelişimi ve eğitimi*. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Öztürk, M. ve Giren, S. (2016). *Okul öncesi dönemdeki çocuklar için hazırlanan hikâye kitaplarındaki korku ve şiddet öğelerinin incelenmesi*. TEKE Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi, 5(4), 2095-2108.
- Parke, R. D. (1977). "Punishmentvin children, effects, side effects, and alternate strategies, psychological process in early education. Ed. H. L. Hom, Jr, ile P.A. Robinson, New York, Akademik Basın.
- Postema, K.J. (2006). *School-based social competence program: A grant proposal project*. Unpublished Master's Thesis, California State University, CA.
- Sezer, M. Ö. (2012). *Masallar ve toplumsal cinsiyet*. Evrensel Basım Yayın.
- Şahin, M. (2011). *Masalların çocuk gelişimine etkilerinin öğretmen görüşleri açısından incelenmesi*. Millî Folklor, 89, 208-219.
- Şen, S. (2002, Nisan). *Okul öncesi çocuklarına yönelik öykü ve masal öncesi kitaplarında saldırganlık modeli olabilecek tipler*. (Çocuk Edebiyatına ve Çocuk Hekimliğine Yansıyan Şiddet Sempozyumu'nda sunulmuş bildiri). Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir.
- Şimşek, T. (2002). *Çocuk edebiyatı*. Rengârenk Yayınları.
- Tezel, N. (1997). *Türk masalları*. Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- Wimmer, D. D., & Dominick, J. R. (2000). *Mass media research: An indroduction*. Belmont: Wadsworth Publishing Company.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2003). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayınları.
- Yörükoğlu, A. (2003).
- Zipes, J. (2007). *When dreams came true: Classical fairy tales and their tradition*. Routledge.

Yazar Katkı Oranları

Yazarlar araştırmaya eşit oranda katkı sağlamıştır.